

Projectnota verwerving gronden voormalig militair domein Goetsenhoven

1. Inleiding

Reeds verschillende jaren is de stad Tienen bezig om de gronden van het voormalige militair domein Goetsenhoven een nieuwe bestemming te geven. Om tot een herbestemming over te gaan, hebben wij als lokale overheid met hulp van de Vlaamse overheid reeds diverse concrete stappen daartoe ondernomen.

In de loop der jaren werden reeds verschillende scenario's onderzocht maar het bleef tot op heden bij pogingen om deze site een herbestemming te geven. Momenteel is een consortium bestaande uit diverse partners op deze locatie het project 'De Tiense Watervelden' aan het voorbereiden. Als lokaal bestuur zijn we de realisatie van dit project genegen omdat het aansluit bij de verwezenlijking van onze beleidsdoelstellingen van ons meerjarenplan. Om deze opportuniteit te realiseren dienen we evenwel de gronden van het voormalige militair domein van Goetsenhoven te verwerven.

Overeenkomstig artikel 7 van het onteigeningsdecreet kunnen de gemeenten tot onteigening overgaan in de gevallen waarin ze oordelen dat de onteigening noodzakelijk is voor de uitwerking van de infrastructuur of het beleid inzake de gemeentelijke aangelegenheden.

De stad Tienen wenst in dit geval tot onteigening over te gaan voor de realisatie van het project 'De Tiense Watervelden'. Hieronder geven we een overzicht van de voornaamste redenen waarom de verwerving van deze gronden belangrijk is voor de uitvoering van ons meerjarenplan en voor de toekomstige uitbouw van onze stad.

2. Noodzaak verwerving gronden militair domein Goetsenhoven voor de stad Tienen

a) Essentieel voor de Tiense drinkwatervoorziening

Eén van de essentiële beleidsdoelstellingen in de meerjarenplanning van de stad betreft actieplan 15 waarin staat opgenomen dat we van onze stad een veerkrachtige stad willen maken, die voorbereid is op de gevolgen van de huidige en toekomstige klimaatverandering.

Recente droogtes leren dat de productie van drinkwater een zorg is. De Watergroep produceerde ongeveer 1 miljoen m³ water uit de Landiaanwaterlaag in Overlaar (Tienen). Deze waterwinning vermindert jaarlijks in capaciteit waardoor de drinkwatervoorziening voor de stad Tienen in het gedrang komt.

Daartegenover staat dat Tiense Suiker jaarlijks ongeveer 1,5 miljoen m³ water produceert afkomstig uit suikerbieten. Vandaag wordt dit proceswater gezuiverd en geloosd in de Gete.

Om de drinkwatervoorziening in Tienen en enkele buurgemeentes te garanderen, willen de partners Tiense Suiker, De Watergroep en stad Tienen/POM Vlaams-Brabant op de terreinen van het vliegveld Goetsenhoven (en aangrenzende percelen) een drinkwaterproductie-installatie bouwen. Op de te onteigenen eigendom moet ook door De Watergroep een kalkonthardings-installatie voor het drinkwater van de stad Tienen gebouwd worden.

Het proceswater afkomstig van de bieten van Tiense Suiker is beperkt in tijd beschikbaar: met name tijdens de campagne van september tot begin januari. De productiecapaciteit voor drinkwater in deze tijdspanne kan niet ingevuld worden door De Watergroep.

De oplossing om het proceswater te gebruiken als drinkwater is de aanleg van grote bufferbekkens, waarvan één met een capaciteit van minimaal 600.000 m³, vereiste oppervlakte 10 ha, met een diepte van 12 m, aangevuld met kleinere bufferbekkens.

Tegelijkertijd wordt uitvoering gegeven aan de productie van energie/elektriciteit via warmterecuperatie uit het proceswater en de aanleg van een vlottend zonnepanelenpark op het productiebufferbekken voor drinkwater.

De temperatuur van het proceswater bedraagt minimum 20°C. Dit geeft de mogelijkheid om door warmterecuperatie elektriciteit op te wekken. In het kader van het nieuwe decreet lokale energiegemeenschap geeft dit de kans aan de stad Tienen om gebruik te maken van deze energie.

Op het bufferbekken voor de productie van drinkwater wordt een drijvend zonnepanelenpark, met een grootte van 4,5 ha capaciteit van 4,5 megawattpiek, aangelegd. Het totale project wil energieneutraal zijn. Het energieneutraal zijn is ook één van de doelstellingen van actieplan 15 waarin de stad aangeeft verdere stappen te willen zetten naar een klimaatneutrale stad.

Het bouwen van een installatie (fabriek) voor drinkwaterproductie op deze locatie geeft daarnaast De Watergroep de mogelijkheid om direct op zijn leidingnet aan te sluiten gezien onder het vliegveld een hoofdleiding van De Watergroep loopt.

De ligging van het vliegveld is dus essentieel voor de drinkwatervoorziening van de stad. Bovendien is de ligging ideaal voor de Tiense Suiker én de drinkwatervoorzieningen. Hierdoor is het dus niet nodig om bijkomende grondinnames in Tienen te voorzien voor een extra waterleidingnet.

Gelet op de urgentie van de drinkwaterproblematiek en de droogtes die de komende jaren zullen toenemen, moet er duidelijkheid zijn rond de bestemming van het vliegveld van Goetsenhoven. Om het ontwikkelingsperspectief te garanderen op korte, middellange en lange termijn is de grondverwerving door de stad onontbeerlijk.

b) Nood aan ruimte voor recreatie, sport- en verblijfsinfrastructuur

Een andere belangrijke beleidsdoelstelling in de meerjarenplanning van de stad is het dynamiseren van de vrijetijdsector. Essentieel daarbij is actieplan 9: het ontwikkelen van een integraal lokaal vrijetijdsaanbod en een impactvol evenementenbeleid.

Het lokaal vrijetijdsaanbod is gevarieerd en bevat een aantal unieke activiteiten in de regio. In Goetsenhoven zijn er momenteel 3 unieke activiteiten op het huidige vliegveld die de stad veilig wil stellen in de toekomst. De ontwikkeling van het project 'De Tiense Watervelden' zou bovendien blijvend ruimte bieden aan deze activiteiten zodat hun toekomst in Tienen is veiliggesteld.

Het gaat om:

- Vliegclub De Wouw
- ULM Goetsenhoven
- Wielerschool Olympia Tienen

In totaliteit zijn hier meer dan 250 leden bij betrokken, waaronder 150 jeugdige, toekomstige wielrenners die op de terreinen blijvend veilig kunnen trainen.

Bovendien biedt de ontwikkeling van het voormalig militair domein de opportuniteit om een lokale ambitie op het vlak van recreatie te realiseren. Door de wijziging van het gewestplan op datum van 2 april 1996 werd de bestemming van de site gewijzigd naar dagrecreatie (zie bijlage).

Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid om watersporten een plek te geven en om hedendaagse sportinfrastructuur te ontwikkelen. Aan deze infrastructuur is momenteel een tekort.

De stad heeft tevens de ambitie om jeugdverblijfsinfrastructuur te realiseren zowel in de stad als in de regio. In onze stad ontbreekt deze vorm van recreatie momenteel. Met de renovatie van het torengedebouwen en de kazerne kan de nood aan jeugdinfrastructuur in de stad verder gelengid worden.

Daarenboven is het voormalige militair domein van Goetsenhoven ideaal gelegen omdat we in de buurt van deze locatie aansluiting vinden op lokale en bovenlokale wandel- en fietsnetwerken (bv. RAVeL, de GR en de route naar Santiago de Compostella).

Om alle voornoemde doelstellingen uit de meerjarenplanning te realiseren en bijgevolg deze maatschappelijke agenda voor de inwoners van Tienen en van de naburige gemeenten te realiseren, dient de bestemming van het huidig vliegveld veiliggesteld te worden voor de toekomst. De verwerving van de gronden daarvoor is bijgevolg noodzakelijk.

c) Leefbaarheid van de landbouw in Tienen en de ruime Tiense regio

De landbouwsector is en blijft een zeer belangrijke sector in Tienen en de ruime Tiense regio. Recente droogteperiodes leren echter dat naast een mogelijk tekort aan drinkwater er tevens een tekort is aan irrigatiewater voor de openbare besturen en land- en tuinbouw. Dit project biedt hiervoor een oplossing. Op het vliegveld van Goetsenhoven wordt een installatie voorzien waar de stad Tienen en haar land- en tuinbouwers ingeval van droogte water ter beschikking hebben voor hun beplantingen en gewassen. Dit zou de leefbaarheid van deze sector ten goede komen, die al door diverse andere factoren onder zware druk staat.

d) Veiligheidsdiensten

In onze meerjarenplanning is het preventief en actief bestrijden van overlast en onveiligheid een topprioriteit. Met één van de grootste politiezones en een actieve rol in de brandweerzone neemt de stad de preventie en de actieve bestrijding van overlast en onveiligheid zeer ernstig. De professionaliteit en vakbekwaamheid van politie- en hulpdiensten is essentieel om overlast en criminaliteit te kunnen aanpakken.

Op dit moment is de regionale politieschool op de terreinen van het vliegveld van Goetsenhoven gehuisvest. De stad Tienen wil deze huisvesting op langere termijn garanderen. Tevens onderzoekt de stad Tienen samen met HVZ Oost & Interleuven de mogelijkheid om de nieuwe brandweerschool op de terreinen van het vliegveld te huisvesten. Een intentieverklaring werd goedgekeurd om extra oefenfaciliteiten voor de hulpverleningszone te voorzien aan het trainingscentrum in Goetsenhoven.

e) Meerwaarde voor de verdere ontwikkeling van de Tiense identiteit

Een andere doelstelling van de meerjarenplanning van de stad betreft “de troeven van Tienen in de verf te zetten”. De ontwikkeling van de site ‘De Tiense Watervelden’ zou de stad een eigen

hedendaags gezicht geven en op deze wijze een enorme bijdrage leveren aan het positief imago van de stad dat we nastreven.

Wie Tienen zegt, zegt suiker. Door de ontwikkeling van het project 'De Tiense Watervelden' zou het imago van de suikerstad een nieuw elan krijgen, waarin het zijn historische kwaliteiten verbindt met toekomstgerichte klimaatdoelstellingen en leefkwaliteit voor zijn inwoners.

Bovendien zouden we dankzij dit project het militair verleden van Goetsenhoven een plaats kunnen geven, want voor veel Tienenaars heeft het vliegveld en het militaire domein een belangrijke historische en symbolische waarde. Ook dit sluit aan bij onze actie uit het meerjarenplan dat elke inwoner dient te ervaren dat Tienen een dynamische erfgoedstad is.

Bijgevolg is de verwerving van de gronden voor ons als stad nauw verbonden met linken uit het verleden, maar zijn we ervan overtuigd dat het vooral zal bijdragen aan de vorming van onze toekomstige identiteit.

3. Projectrealisatie

Het gravitair karakter, met name de ligging t.o.v. Tiense suiker en de hoofdwaterleiding doorheen het projectgebied, maakt dat een dergelijk programma op geen enkele andere plek in Tienen of in de naburige gemeenten kan gerealiseerd worden.

Voor de projectrealisatie wordt een taskforce en een consortium opgericht.

De taskforce, onder leiding van gouverneur Spooren, bewaakt niet alleen de uitvoering van de beleidslijnen, maar zorgt tevens voor de communicatie en bewaakt de goede samenwerking tussen de partners.

De taskforce bestaat uit vertegenwoordigers van volgende instanties:

- het Vlaams Gewest
- de provincie Vlaams-Brabant
- de stad Tienen
- de Tiense Suikerraffinaderij
- De Watergroep
- de POM Vlaams-Brabant
- de Boerenbond
- Voka
- Fevia
- Defensie

Voor de operationele realisatie wordt een consortium opgericht met als partners:

- het Vlaams Gewest
- de Tiense Suikerraffinaderij,
- De Watergroep
- de POM Vlaams-Brabant,
- de stad Tienen

Het consortium stelt een projectteam van specialisten samen met het oog op de uitvoering van het project 'De Tiense Watervelden'.

4. Realisatietermijnen

- Pre-engineering : voorbereidende (ingenieur)studies: 2022-2023
- Verwerving gronden
- Onteigeningen landbouw- & industriegronden: 2022-Q2 2023
- Opmaak RUP voor betreffende site: 2022-2023
- Voorbehandeling water: civiele werken + equipment + elektriciteit: 2022-Q3 2023
- Pompstation site Tiense Suiker: civiele werken + equipment + elektriciteit: 2024-Q1 2025
- Aanvoerleiding, fietsverbinding & verhoogde berm: berm + verhardingen + bruggen + leidingen: Q2 2024-Q4 2024
- Bufferbekken 1 – drinkwaterproductie: aanleg bufferbekken + equipment: Q2-3 2024
aanleg zonnepanelen + beplantingen: Q3-4 2024
- Bufferbekken 2 – recreatiebekken: aanleg bufferbekken + equipment: Q1-2 2025
gebouwen: Q3-4 2025
- Bufferbekken 3: aanleg bufferbekken + strand: Q3
gebouwen Q4 2024-Q1 2025
- Recreatiedomein: aanleg heuvel: Q2 2024-Q2 2025
installaties + beplantingen: Q1-2 2026
- Drinkwaterproductie & waterontharding: civiele werken: Q2 2023-Q1 2025
- Herwaardering kazernesite: bouwkundige werken & terreinaanleg 2026
- Infrastructuurwerken Goetsenhoven & overkoepelende werken: parking en wegenissen 2024-Q1 2025
- Groen- en bufferzones: aanleg groene buffer en bloemenweide: Q4 2024-Q5 2025

5. Realisatievoorwaarden

Op datum van 11 april '22 werd een intentieverklaring goedgekeurd door Vlaams minister van Energie Zuhal Demir en diverse strategische partners waaronder de stad Tienen.

De voorwaarden voor de realisatie van het project werden beschreven in een charter (zie afbeelding hieronder) dat recent werd ondertekend door alle betrokken partijen.

Meer info op: www.tiensewatervelden.be

De realisatievoorwaarden worden vastgelegd in een ruimtelijk uitvoeringsplan dat wordt ontwikkeld door de provincie Vlaams-Brabant en het Vlaams Gewest. Het invullen van de inhoudelijke beleidslijnen van het ruimtelijk uitvoeringsplan coördineert de stad Tienen met de taskforce.

Het RUP wordt opgesteld door de provincie Vlaams-Brabant of het Vlaams Gewest, afhankelijk van:

- de af te leveren vergunningen voor de productie van drinkwater en irrigatiewater;
- de productie van energie, aanleg van nutsvoorzieningen en wegeninfrastructuur;
- de vergunningen voor zachte recreatie en occasionele evenementen.

Daarbij wordt voorzien in deskundige begeleiding en ondersteuning door de POM Vlaams-Brabant.

Het uitvoeringsplan zal de nadruk leggen op een integrale en samenhangende ontwikkeling.

Het wordt ruimtelijk ecologisch ingebed in de omgeving met de nadruk op het creëren van maatschappelijke meerwaardes.

Recent werden overlegmeetings georganiseerd met de inwoners van Goetsenhoven, de betrokken actuele gebruikers van de infrastructuur en de landbouwers. Tevens werd er een website ontwikkeld waar de Tienenaren hun bemerkingen kunnen formuleren.

6. Beheersmodaliteiten van het openbaar domein

De beheersmodaliteiten van het project 'De Tiense Watervelden' worden omschreven en vastgelegd door de taskforce. De taskforce bepaalt het kader en de contouren waarbinnen het consortium moet werken.

De taskforce bepaalt aan welke voorwaarden partners zoals De Watergroep of Interleuven moeten beantwoorden om gronden van het vliegveld te kunnen verwerven.

De beheersmodaliteiten sluiten aan bij de beleidsdoelstellingen van de stad Tienen.

Zoals eerder aangegeven is de taskforce, onder leiding van gouverneur Spooren, samengesteld uit de partners die het charter hebben ondertekend: de stad Tienen, de provincie Vlaams-Brabant, het Vlaams Gewest, de Tiense Suikerraffinaderij, De Watergroep, de POM Vlaams-Brabant, Defensie, Voka, de Boerenbond en Fevia.

Voor de operationele realisatie wordt een consortium opgericht bestaande uit de stad Tienen, het Vlaams Gewest, de Tiense Suikerraffinaderij, De Watergroep en de POM Vlaams-Brabant.

Het is dit consortium dat gronden zal toewijzen aan De Watergroep, Interleuven, en mogelijkwijze aan de projectinvesteerdere voor de zachte recreatie conform de beleidslijnen van de taskforce.

Het vliegveld zelf, de loodsen, de start- en landingsbanen en nog vrije tussenliggende terreinen worden beheerd door het consortium. Het consortium zal met de huidige gebruikers overeenkomsten afsluiten tot verderzetting van hun activiteiten. In voorkomend geval bepaalt het consortium de modaliteiten, conform de richtlijnen van de taskforce, voor de occasionele activiteiten.

7. Algemeen besluit

De verwerving van de gronden van het voormalig militair domein Goetsenhoven is noodzakelijk om, rekening houdend met de omgevingsvoorwaarden, invulling te geven aan de socio-economische ontwikkeling van het vliegveld Goetsenhoven.

We zijn er als lokale overheid stellig van overtuigd dat de realisatie van het project 'De Tiense Watervelden' een degelijke invulling zou geven aan de beleidsdoelstellingen die door het bestuur samen met de Tiense bevolking werden geformuleerd. Het programma dat op de site gerealiseerd kan worden, zou zoals hierboven beschreven, meervoudige doelstellingen van de stad dienen.

De ligging van het vliegveld van Goetsenhoven is van primordiaal belang. Dergelijk programma kan op geen enkele andere plek in Tienen of in de naburige gemeenten gerealiseerd worden. De verwerving van de gronden is daarom essentieel. Alleen op die manier kan dit uitgebreid maatschappelijk programma gerealiseerd worden, kan grondspeculatie vermeden worden en kunnen onzekerheden die de toekomst van het project in gevaar brengen worden uitgesloten.